

על חשיבה קונסטרוקטיביסטית בחינוך היצירתי

לכאורה קיימים יתרונות רבים בשיטות למידה יצירתיות הכוללות פיתוח, ישום והשתתפות, אך בפועל לא ממהרות מערכות החינוך להשתחרר מדרכי הלימוד המסורתיות, ומתרכזות בעיקר בהנחלת הידע האנושי שנצבר עד כה, ופחות בלימוד הדרכים ליצירת ידע חדש. בשיטות מסורתיות אלו, **חיקוי, עיצוב ורכישה**, על התלמיד ללמוד ולזכור נושאים מתחומי דעת שונים, אך אינו בהכרח לומד מה לעשות איתם. גארדנר מציע להגדיר את דרכי החשיבה בשתי הגישות השונות, כ"ידיעה מגובשת" מול "ידיעה זורמת", ומשווה זאת להבדל בין זכירת ידע הנבדקת במבחני אינטליגנציה, לבין הכושר לעכל מידע חדש ולפתור בעיות (גארדנר 1995 עמ' 9-107). תהליך יצור ידע חדש הבנוי על ידע קיים, מבוסס על תהליכי יצירה ותכונת **היצירתיות**. נסיון לעודד ולהטמיע את היצירתיות במערכת החינוך מעלה דרישות שאינן מקובלות כיום:

1. שימוש בהערכה שאינה כמותית, וזאת אל מול הדרישה המקובלת להצבת סטנדרטים אחידים.
2. משמעת המושגת בדרכים המתאימות לפעילות יחידנית בקבוצה.
3. על המורה להיות גמיש ויצירתי, ולא לפסוע בנתיבי ההוראה המקובלים.
4. התאמה ועדכון שוטף של טכנולוגיות חדשות.
5. השקעה במערכי לימוד "יצירתיים", וכד'.

גם בקרב התלמידים קיימות מגמות הסותרות את התפישות היצירתית-קונסטרוקטיביסטיות: יש הזקוקים למערכת ציונים "הישגיות" כדי שתעזור להם להגיע לתוצאות גבוהות ומדידות, בקרב התלמידים קיים "קונפורמיזם" חברתי המדכא ביטויי אישיות יחודיים, ואצל רבים קיים "חוסר מוטיבציה" המקשה על הפעילות היצירתיות הדורשת מהתלמיד אקטיביות ונתינה. (כספי 1972 עמ' 9).

על רקע זה המשיכו מערכות החינוך בעיקר בדרכי הלימוד המסורתיות, ובהתאם לכך, התרכזו גם מבחני האינטליגנציה והחשיבה המסורתיים בהערכת יכולות הזכרון ופחות ביכולות היצירה. לא נרחיב כאן את היריעה בנוגע לקשר ההדוק שיש בין הגישות הקונסטרוקטיביסטיות לבין היצירתיות בחינוך, אלא נציג דוגמה קטנה מאת וובסטר המציע גישות קונסטרוקטיביסטיות האמורות לשנות את פני החינוך המוזיקלי (בפרק על "החינוך החדש מול הישן". (Webster 1998).

<u>החדש</u>	<u>הישן</u>	<u>תחום/ תפישה</u>
מדריך	מדבר	המורה
מגלה	מאזין	התלמיד
חיפוש	שינון	הלמידה
פתוחה, חופשית	מובנית	הסביבה
רשת	היררכיה	קשרים בין רעיונות
לא ליניארית, מתרחבת	ליניארית, מתכנסת	חשיבה
מודולרית, אינטראקטיבית	בתחום הכיתה	גישה לידע
כלי ליצירת סביבת לימודים	כלי לחיזוק מסד הנתונים	טכנולוגיה
איכותית, אישית	כמותית, סטנדרטית	הערכה

כמו כן מבחין וובסטר בתחום החינוך המוזיקלי בין "לדעת על מוזיקה" בדיבור וכתובה, לבין "לדעת את המוזיקה" בעשייה מוזיקלית שעיקרה יצירה, ובה צריכים התלמידים לעשות ולהרגיש כדי להבין ולחוות. (Webster 1998 עמ' 36).